

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14.335 — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 102 • Maribor, torek, dne 5. septembra 1939 • Leto XIV

Vojna napoved Anglije in Francije Nemčiji

Ker nemška vlada ni odgovorila na angleški in francoski predlog, da ustavi vojne operacije proti Poljski, sta izjavila angleški in francoski ministrski predsednik, da se obe državi nahajata v vojnem stanju z Nemčijo, Anglija počenši od 3. septembra 11. ure 15 minut, Francija od 18. ure

Vojna je zajela velik del Evrope

Otvorja se veliki krvavi ples, ki se je vnel pred štirimi dnevi in o katerem ne vemo, kje in kako bo končal.

Strašna je prognoza. Pred 25 leti je bil zaneten požar tudi prav iz srednje Evrope. Milijone žrtev je bilo. Grozne so posledice vojne gospodarsko in duhovno, ki jih mnoge generacije niso mogle popraviti. In že zopet vojna.

Baltske države, nordijske države, Švica, Španija, Belgija in Nizozemska, Bolgarija in Jugoslavija in tudi Romuni-ja žele ostati v tem boju nevtralne. Italija je izrazila mnenje, da se v vojno ne bo vmešavala. Ali požar, ki nastaja, vendarle grozi, da se vanj nehoti zaplete ta ali ona država, čeprav želi in potrebuje mir.

Angleški listi napovedujejo daljšo vojno, češ, da v tej vojni ne pojde naglo. Tudi v svetovni vojni so centralne sile izpočetka zmagovale naglo, ko je pa prišel preokret, ki ga je povzročil gospodarski položaj, je sila centralnih držav omagala.

Upamo, da bo vojna bolj omejena, kakor je bila svetovna, ker je danes protivojna psihoza močnejša in se vojne vse države boje zaradi nevarnosti, s katerimi jim preti.

Če se mednarodni politiki posreči vojni požar omejiti na poljsko vprašanje — kakor je to tragično za nemški in poljski narod, kakor tudi za druge narode, ki so prisiljeni sodelovati v tej vojni — je pričakovati, da v ostalem svetu ne bo pustila onih posledic, kakor jih je pustila svetovna vojna.

Delavski razred obžaluje krvave žrtve nedožnih ljudi, ki jih terja vojna, svest si, da ni niti najmanj kriv, ako je do vojne prišlo. Socialistično delavstvo je bilo za mir, za razorožitev, za sporazum med narodi. Ako bi bila ljudstva poslušala njegov glas, bi bila človeštvu prihranjena nova strašna tragedija. Sedaj je prepozno! Toda za dnevi strahot vznikne bodočnost. Na to bodočnost računa socialistično gibanje. Njo pripravljati in ji utirati pot med narodi, bodi naša naloga in dolžnost! Ta bodočnost mora biti samo v znamenju svobode, delokracije in socializma. Skrbimo, da bo tako!

Kaj namerava Italija?

Najbolj različne vesti

prihajajo iz Italije. Ob izbruhu nemško-poljske vojne je italijanska vlada objavila, da ne bo dala nobene pobude za vojno. Potem so italijanski listi prinesli nek članek, ki pravi, da Italija čaka dogodkov s puško v roki in da je treba spremeniti nekatero točko zemljevida, v ostalem pa čla pričakuje dejanj, kajti pobožnih želja in besed je že sita. V članku je tudi rečeno, da Italija odobrava nastop Nemčije radi Gdanska.

Baje so v teku pogajanja med Francijo in Italijo.

Državljeni Zedinjenih držav na Madžarskem naj čimprej odidejo iz Madžarske. Tako svetuje ameriško poslaništvo v Budimpešti.

Dne 1. septembra ob zori je nemška vojska na povelje g. Hitlerja prekorčila meje Poljske republike in pričela z vojnimi operacijami, istočasno pa je bila proglašena priključitev Gdanska Nemčiji. Še istega dne so začela nemška letala bombardirati poljska mesta. Poljska vlada se je obrnila na angleško in francosko vlado z obvestilom, da je bila napadena in da ju prosi pomoči.

Angleška in francoska vlada sta po svojih poslanikih obvestili nemško vlado, da bi morali priskočiti Poljski na pomoč, ako Nemčija do 3. septembra 11. ure dopoldne ne bi ustavila vojnih operacij na Poljskem in ne preklala zasedbo Gdanska ter pristala na direktna pogajanja v Poljsko gled vseh spor-

nih vprašanj, ali pa se odločila za konferenco velesil, kakršna je bila že predlagana.

Nemški zunanji minister von Ribbentrop je odgovoril angleškemu in francoskemu poslaniku, da mora predloge, ki sta mu jih izročila, nemudoma predložiti g. Hitlerju, ki bo osebno odločil o odgovoru.

Ker nemška vlada ni odgovorila angleški vladi do 11. ure dopoldne 3. septembra je angleški ministrski predsednik ob 11.15 izjavil, da se smatra Anglija od te ure dalje v vojni z Nemčijo.

Ob 17. uri je isto izjavil tudi francoski koslanik v Berlinu nemškemu ministru v. Ribbentropu.

Tudi Mussolini je predlagal Nemčiji ustavitev vojnih operacij

in konferenco štirih velesil ter Poljske z izključitvijo Sovjetske Rusije.

Dne 2. septembra pozno popoldne se je izvedelo iz Rima, da je tudi italijanska vlada po svojem predsedniku Mussoliniju predlagala nemški vladi ustavitev sovražnosti proti Poljski. Po tem italijanskem predlogu naj bi nemška vojska ostala na pozicijah, ki jih je zasedla. Takoj nato pa naj bi pričela

konferenca Anglije, Francije, Nemčije, Italije in Poljske, brez Sovjetske Rusije, ki naj bi uredila sporna vprašanja.

Ta predlog za Anglijo in Francijo ni bil sprejemljiv in sta izjavili, da ne pristane na drugo Monakovo. Toda tudi na ta predlog italijanske vlade nemška vlada ni več odgovorila.

Kako je prišlo do vojne

Izjava Chamberlaina v parlamentu.

G. Hitler je izjavil, da je poljska vlada odklonila predloge, ki jih je stavila Nemčija Poljski kot osnovo za pogajanja. Chamberlain je nato odgovoril v parlamentu, dne 1. septembra in dejal: »Ponovno smo povedali nemški vladi, da se bomo s silo uprli, če bo še uporabljena sila, kakor v prejšnjih primerih. Imamo čisto vest. Ko bodo objavljeni dokumenti o izmenjavi not med angleško in nemško vlado, bo iz njih razvidno,

da leži krivda za katastrofo, ako do nje pride, na ramah enega samega mo-ža.«

Angleška vlada je 28. avgusta sporočila nemški vladi, da so Poljaki pripravljani na pogajanja. Nemška vlada je zahtevala, da pride poljski odposlanec z vsemi pooblastili takoj v Berlin.

Angleški kralj Jurij VI.

Poljska vlada je odgovorila, da takega predloga ne more sprejeti, ker nova vlada vsaj vedeti, kaj zahteva Nemčija. Angleška vlada je še istega dne (30. avgusta) še enkrat ugotovila napram nemški vladi, da sta tako Nemčija kot

tudi Poljska pristali na pogajanja in da je nemška vlada zagotovila, da bo povsem upoštevala življenjske interese in neodvisnost Poljske. Pri tej priliki je von Ribbentrop v naglici prečital angleškemu poslaniku neke predloge.

Henderson je prosil von Ribbentropa, da naj predloge sporoči Poljski. Ribbentrop pa je izjavil, da ne bo povabil poljskega poslanika k sebi, sicer pa, da je itak prepozno, ker poljski odposlanec ni prišel v Berlin tedaj, ko je nemška vlada to zahtevala. Te predloge, v katerih je narizano 16 Hitlerjevih zahtev, je nemška vlada objavila 31. avgusta zvečer. Ko je tega večera prišel Henderson ponovno k Ribbentropu in ga opominjal, da je Poljska pripravljena na pogajanja, je rekel von Ribbentrop:

»Nemške čete so prekorčile poljsko mejo, nemška letala bombardirajo poljska mesta.« Nato sta angleški in francoski poslanik v Berlinu dobila nalog, da zahtevata ustavitev sovražnosti in vzpostavitev prejšnjega stanja, ker bi sicer obe državi prišli Poljski na pomoč.

Hitlerjev ukaz vojski

Neposredno potem je izšel v jutranjih urah dne 1. septembra Hitlerjev proglas vojski, v katerem pravi: »Ker Poljaki preganjajo Nemce in so zagrešili že več kršitev meje, mi ne ostane ničesar drugega, kakor da s silo nastopim proti sili!«

Poljski predsednik poljskemu narodu

Poljski predsednik poljskemu narodu. Predsednik Poljske republike je dne

1. septembra objavil proglas na poljski narod, v katerem pravi: »To noč so začele sovražnosti proti poljskemu narodu. Obračam se na vse državljane, da se bodo zbrali vsi okoli svojega vrhovnega poveljnika, da bi branili svojo svobodo in neodvisnost in čast ter dostojno odgovorili napadalcu.«

Daladier govori neposredno pred izbruhom vojne

Dne 2. septembra popoldne se je sestala francoska zbornica na zasedanje. Govorila sta Herriot, predsednik zbornice in ministrski predsednik Daladier. Zbornica, razen komunistov, mu je priredila velike ovacije.

Predsednik Francoske republike Lebrun

Daladier je rekel: »Anglija in Francija sta se zaman trudili, da bi preprečili spopad med Nemčijo in Poljsko. Nemčija je Poljsko nenadoma napadla. Anglija in Francija bosta izvršili svojo zavezniško dolžnost. Ni v vprašanju samo čast našega naroda, ampak tudi obramba naših življenjskih koristi. Francoski narod, a tudi vse narode sveta vprašam javno: Koliko je vredno jamstvo, ki so ga dali Nemci za našo Alzacijo in Loreno, ko pa je Nemčija sama zanikala vsa jamstva, ki jih je preje slovesno dala Avstriji, Češkoslovaški in Poljski? Francozi ne sovražijo nemškega naroda, toda vsi so pripravljani, da storijo svojo dolžnost, ker vedo, da se bodo borili za obstoj Francije... Postalo je potrebno, da napravimo konec vsem nasiljem. Nemški napad na Poljsko je ob enem tudi napad na Anglijo in Francijo. Ne gre za nemško-poljski spor, marveč za nov diktatorski pohod nemške velesile, da bi zagospodovala nad Evropo in nad svetom.«

Ogromni krediti za vojno

Angleški parlament je odobril 500 milijonov funtov šterlingov (125 milijard dinarjev) vojnega kredita, francoski parlament pa 100 milijard dinarjev.

Nemški prekoceanski parnik „Bremen“ zajeli Angleži

Največji nemški prekoceanski parnik »Bremen« je ustavil nek angleški rušilec in ga prisilil, da je moral odpluti v neko angleško luko.

Torpedirana angleška potniška ladja

Angleška potniška ladja »Athleia« je bila torpedirana od nemške podmornice pri Hebridih. Na krovu je bilo preko tisoč potnikov in okoli 250 Američanov.

Jugoslavija nevtralna

Vojni minister general Nedić Milan vrhovni poveljnik vse oborožene sile.

Kr. namestništvo je postavilo vojne-ga ministra generala Nedića za vrhovnega poveljnika vse oborožene sile. V posebnem proglasu na vojsko pravi general Nedić:

»Ukazujem vsej državni oboroženi sili, naj bo s svojim delom, požrtvovalnostjo in zvestobo našim narodnim idealom, kralju, narodu in domovini pripravljena na največje žrtve, kadar se bodo morda od nje zahtevale. Danes mora biti vojna sila pripravljena v vsakem oziru kot nabita puška, da stopi na eno samo besedo, na en sam ukaz na branik naše lepe domovine.«

Oblasti pozivajo prebivalstvo, da stori vse, da se ohrani nevtralnost

V posebnem oklicu državnih oblasti

čitamo, da naj prebivalstvo ne naseda senzacionalnim govoricam, ki se širijo in se bodo širile v zvezi z vojnimi dogodki v Evropi. Zlasti naj se državljani vzdrže javnih manifestacij ali demonstracij za en ali drug tabor. Mišljenja in razpoloženja, simpatije in antipatije so svobodne, toda najvišji interesi zahtevajo, da ne prihajajo brez potrebe do izraza. Narod naj stališče nevtralnosti, ki ga zavzema država, dobrohotno podpira. Pri tem pa gojimo in podpirajmo čustvo samozvesti in naše odločnosti, braniti najvišje interese naše domovine.«

Bivši visoki komisar Društva narodov v Gdansk, prof. Burkhardt, je že dne 1. septembra zapustil Gdansk.

Poročila s poljskega bojišča

Poročila, ki prihajajo z nemško-poljskega bojišča kažejo, da se Poljaki umikajo na pripravljena oporišča, ki leže v neposredni bližini meje. Nemški napad je usmerjen v osmih pravcih. Najgloblje so prodrli Nemci pri Čenstohovu, znani poljski božji pot, potem v koridoru, kjer pravijo, da so že zaprli Poljakom prehod do morja in poljsko posadko v Gdynji odrezali od zaledja, nato pa iz vzhodne Prusije. Na teh točkah se bijejo krvavi boji.

V boj posegajo letala, tanki in sploh vse vrste modernega orožja.

Nemci zgubili 37 letal in 100 tankov.

Poljsko vojno poročilo pravi, da so v prvih dneh zgubili Nemci 37 bombnikov in 100 tankov ter en oklopni vlak.

Poljaki trdijo, da Nemci uporabljajo strune pline.

Poljska poročila trdijo, da Nemci uporabljajo strupene pline. Zlasti pa ne prizanašajo nezaščitenim mestom. Število žrtev civilnega prebivalstva znaša že več sto. Nemška letala so bombardirala nek vlak z begunci in ubila nad 100 ljudi.

Anglija in Francija za humanizacijo vojne

Angleško in francosko vrhovno vojno poveljstvo je odredilo, da se ne bombardirajo nezaščiteni nemška mesta. Ako pa bi Nemci tega ne upoštevali, se jim bo vrnilo šilo za ognilo. Glede vojne z bakterijami in strupenimi plini besta obe državi upoštevali določbe mednarodnih konvencij.

Prostovoljci se priglajajo

Francoski ministrski predsednik Daladier je povedal v parlamentu, da se politični begunci v Franciji kot en mož prijavljajo kot prostovoljci za službo na fronti. Iz Newyorka je krenilo v Evropo 30.000 Francozov od skupnega števila 33.000, da se javijo v vojaško službo. Priglasilo se je tudi 42.000 ameriških prostovoljcev.

Roosevelt proti bombardiranju nezaščitenih mest

Roosevelt je pozval Nemčijo in Poljsko, da naj njuna letala ne bombardirajo nezaščitenih mest. Poljska vlada je takoj pristala na ta predlog, pritrdilno je odgovoril tudi Hitler. Poljska vlada pa ugotavlja, da je takoj prvi dan vojne imela zaznamovati celo vrsto žrtev iz vrst civilnega prebivalstva po bombah iz nemških letal.

Poljske manifestacije za Anglijo v Varšavi

Ko se je v Varšavi zaznalo, da je Anglija napovedala vojno Nemčiji, se je zbralo ogromno manifestantov, ki so vzklikali Angliji, Franciji in Rooseveltu. Poljski zunanji minister Beck je moral na zahtevo manifestantov spregovoriti. Okrog 4. ure popoldne pa se je končno poleg Becka na balkonu prikazal angleški poslanik v Varšavi, ki je istotako nagovoril zbrano množico, šele nato so se manifestanti razšli.

Manifestacije pred francoskim poslaništvom v Varšavi

Kakor popoldne pred angleškim poslaništvom, so se proti 7. uri zvečer pričele manifestacije pred francoskim poslaništvom v Varšavi. Godba je zaigrala marseljezo, nato pa poljsko narodno himno, manifestantje so vzklikali Franciji, dokler se končno ni prikazal francoski poslanik, ki so ga manifestanti bučno pozdravljali.

Turčija z Anglijo in Francijo

Turška vlada je ponovno dala zagotovila, da bo točno izpolnila obveznosti, ki jih je prevzela napram Franciji in Angliji. Turčija se bo s tema dvema državama borila na strani Poljske.

Doma in po svetu

Prihodnja številka našega lista bo radi praznika v sredo izšla v petek. Prosimo vse cenj. naročnike, da to upoštevajo, da ne bo nepotrebnih reklamacij.

Jugoras naenkrat — za demokratizacijo socialnih ustanov. Takoj po sprejemu deputacije svobodnih strokovnih organizacij pri novem ministru socialne politike g. dr. Budisavljeviću, so se odpravili tudi Jugorasci na to pot. Delegacija je vodil tajnik Delavske zbornice v Beogradu Mitić, nekdanji »vatrečni komunista«, ki je dolgo časa sedel tudi v centralnem odboru komunistične stranke v Moskvi. V svojem nagovoru na ministra je rekel, da so stanje, v katerem se nahaja delavstvo v naši državi zakrivilo predstavniki marksističnega gibanja, ki so s svojo pasivno politiko v delavskih socialnih ustanovah dopuščali, da se je delovni čas zvišal na 20 ur dnevno in da so medse padle izpod najpotrebnejšega minimuma. Od kar pa je prišel Jugoras, je nastopilo poplavljanje. Jugoras je za polno samoupravo v delavskih socialnih institucijah in razpis volitev ter vodenje teh ustanov v duhu zakona o zaščiti delavcev. Take demagogije že zlepa nismo slišali.

Dokončne reforme. »Samouprava« pravi, da je s sporazumom sklenjenih cela vrsta reform, ki so definitivne in o katerih ne more biti nobene debate več.

Predsedstvo SDK in sporazum. Predsedstvo SDK je imelo v Beogradu sejo. Razmotrivalo je politični položaj.

Glavni odbor radikalne stranke je imel v torek sejo. Razpravljali so o sporazumu in izdali o seji poročilo.

Stabilizacija dinarskega tečaja. Narodna banka bo v bodoče vezala tečaj dinarja na dolarški tečaj. Za to bo Narodna banka prodajala in kupovala dolarje po tečaju 1 dolar 55 din. Tečaj angleškega funta je zaradi tega nazadval od dosedanjih 258 na 234.50 din.

Naš veleposlanik v Ankari. Dosedanje jugoslovansko poslaništvo v Ankari je bilo pretvorjeno v veleposlaništvo. Za prvega veleposlanika je bil imenovan dr. Ilija Šumenković.

Izvoz lesa iz naše države ustavljen. Izvozniki lesa nameravajo ustaviti vsak izvoz lesa iz naše države, dokler se ne spremeni mednarodni položaj.

Severne države, ki so se izrekle za nevtralnost, so imele te dni posvetovanja v Bruslju, kjer so zastopniki Danske, Švedske, Norveške, Nizozemske, Finske in Luksemburške razpravljali o novonastalem položaju radi vojne med Nemčijo in Poljsko.

Iz francoske komunistične parlamentarne frakcije sta izstopila poslanca Sausot in Labradou. Svoj izstop sta utemeljila s tem, da se ne strinjata s politiko stranke, dokler bo ona krila politiko sovjetske vlade.

Vojne kredite je sprejel francoski parlament soglasno in sicer je za dovolitev kreditov glasovala tudi vsa komunistična parlamentarna skupina. Komunistična parlamentarna skupina je že pred tem izglasovala zaupnico Daladieru glede zunanje politike vlade.

Izmenjava rumunskega poslanika v Parizu. Rumunski poslanik Tatarescu v Parizu je bil odpoklican in imenovan na njegovo mesto Francovici. Tatarescu je bil ministrski predsednik v dobi pred novimi razmerami v Rumuniji. Kakor se trdi, je bil odpoklican, ker je z nekimi svojimi izjavami preveč vezal Ru-

munijo z zapadnimi velesilami, dočim rumunska vlada želi ostati nevtralna.

Robija za poslušanje tujezemskih radiooddajnih postaj v Nemčiji. Nemška vlada je izdala uredbo, s katero je nemškim državljanom pod pretutjo robije prepovedano poslušati inozemske radiooddajne postaje. Kdor pa vesti tujih radio postaj širi med prebivalstvom, zapade smrtni kazni. Vlada je točno določila vse tiste osebe in ustanove, ki smejo v Nemčiji poslušati tuje radio postaje. Razen tega bodo pobrali tudi vse radio aparate, ki lahko sprejemajo zunanje postaje in jih nadomestili s takozvanim »Volksempfängerjem« (ljudskim sprejemnikom), s katerim je mogoče dobiti samo postaje v neposredni bližini sprejemnega aparata.

Nemška politika napram Balkanu je, kakor je rekel nemški poslanik v Ankari, politika tesnega sodelovanja v gospodarstvu na temelju popolne enakopravnosti. Poslanik von Papen je s tem označil bodočo politiko Nemčije, ki zahteva zase popolno enakopravnost na Balkanu.

Dosedanji sovjetski poslanik v Berlinu je bil odstavljen in na njegovo mesto imenovan neki Schwarzfeld.

Čudna so pota naših politikov. Slovaška vlada je izjavila, da se bo borila proti Poljski na strani Nemčije. Poljska je po radiu proti tej izjavi najodločnejše protestirala, češ da goji sama največje simpatije do Slovaške. Poljska in Slovaška sta izrecno katoliški državi.

Organizacija čeških legionarjev v češkem protektoratu je razpuščena in nje imetje zaplenjeno.

Japonska nima več obveznosti do Nemčije. Z ozirom na sklenitev nemško-ruske pogodbe o nenapadanju, smatra Japonska, da nima več nobene obveznosti do Nemčije, če bi izbruhnila nova svetovna vojna. Japonci nameravajo baje naglo zaključiti vojno s Kitajci.

Japonski poslanik odpoklican iz Rima. Japonska vlada je odpoklicala svojega poslanika iz Rima.

Kaj bo z uvozom rotacijskega papirja? Kakor znano, dobivamo ves rotacijski papir za časopise iz Nemčije. Pri nas ga sploh ne izdelujemo. Vsako leto smo ga porabili 1800 vagonov. Ker je sedaj prišlo do izbruha vojne, bodo papirnice v Nemčiji najbrž omejele svoj obrat, vlada pa bo mogoče celo zaplenila vse zaloge papirja za lastno potrebo, tako, da se nam utegne zgoditi, da bomo v doglednem času ostali brez časopisnega papirja, ako ne bomo pravočasno reorganizirali lastne proizvodnje.

100.000 ton železa uvažamo letno iz inozemstva. Sedaj bo tudi tega uvoza konec. Možnost imamo, da organiziramo proizvodnjo železa v lastni državi, namesto da izvažamo surovo rudo. Ako bi teh 100.000 ton železa in železnih izdelkov izdelovali sami, bi lahko zaposlili 20.000 delavcev. Vojna v Evropi nas sili, da mislimo tudi tu na osamosvojitev.

S. Blum je interveniral pri ministrskem predsedniku Daladieru, da prekliče prepoved o izhajanju komunističnih listov. Predsednik socialistične stranke s. Leon Blum je interveniral pri ministrskem predsedniku Daladieru, da bi vlada dovolila izhajanje komunističnega glasila »L' Humanité«. Utemeljil je ta svoj predlog s tem, da je itak uvedena cenzura za ves tisk in torej tudi komunistični tisk lahko izhaja.

Parni stroj je izumil Anglež James Watt. Te dni so praznovali Angleži 120 letnico njegove smrti. Izum parnega stroja je bil ogromna socialna in gospodarska pridobitev, ki je zrevolucionirala svet. Njegov izum je omogočil prvo Stephensonovo lokomotivo, industrijske stroje, parnike itd. Takrat je bil to važen izum, danes ga pa izpodriva še bolj moderna tehnika skoraj povsod, zlasti v industrijski produkciji.

Zane Grey:

Mož iz gozda

»O tem bi se dalo govoriti«, je mrmral Snake Anson. Beasley, v Vaši igri je slaba točka negotovost, koliko časa bo Auchinclos še živel. Stara jegulja je trdoživa. On je v stanu, da Vas bo imel še dolgo časa za norca.«

»Auchinclos je smrtni kandidat«, je pojasnil Beasley s tako gotovostjo, da ni bilo nobenega dvoma več.

»Ho; seveda ni bil baš v trdni koži, ko sem ga bil zadnjič videl. Beasley, ako se odločim za Vašo igro, — kako naj spoznam to dekle?«

»Piše se Helen Rayner«, je odvrnil Beasley žurno. »Njej je dvajset let. Vsi ti Auchinclosi so bili lepi ljudje, toda, kakor pravijo, je ona najlepša izmed vseh.«

»Uah! ... Beasley, to je zamotana reč — posel, ki mi se prav nič ne dopade. Toda v Vaše besede še nisem nikdar dvomil ... Naprej — govorite! Kaj dobim?«

»Ne vlačite nikogar drugega v to igro. Vidva sta v stanu, da ustavita pošto, kajti doslej se še ni pripetil noben napad ... Toda morata se maskirati. Kako bi bilo, ako dobita desetisoč ovac — ali pa protivrednost v zlatu — po tržni ceni, ki jo plačujejo v Pheniksu?«

Jim je nalahko požvižgal.

»In oditi moram odtod?« je ponovil Snake Anson s pritajenim glasom.

»Da, kakor ste rekli.«

»Ho, zadeva z deklino mi pri tem poslu ni nič kaj pogodu, toda lahko računate na me ... Torej šestnajstega septembra v Magdaleni — ime ji je Helen — in lepa je tudi?«

»Da. V približno dveh tednih bodo pričeli moji pastirji goniti živino proti jugu. Potem, ako bo vreme ugodno, mi sporočite po enem izmed Vaših ljudi, kje bi se lahko dobila.«

Beasley je še enkrat stegnil svoje roke nad ognjem, nato si je nataknil rokavice, si potisnil svoj sombero globoko na čelo, se osorno poslovil in izginil v noč.

»Jim, kaj misliš o tem človeku?« je vprašal Snake Anson.

»Dragi moj, on hoče, da gremo zanj po kostanj v žerjavico ...«

»Uah! ... No, sedaj pa glejmo, da pridemo nazaj v naše taborišče.« In že je odšel kot prvi na prosto.

Tihi glasovi so se čuli v kočo, potem prhanje konj in udarci kopit, nato enakomerno peketanje, ki je počasi zamrlo. Zopet je motilo tišino ječanje vetra in rahel šum dežja.

DRUGO POGLAVJE.

Milt Dale se je hladnokrvno vzpel pokonci in

zamišljeno zrl v temo.

Bilo mu je trideset let. Ko mu je bilo štirinajst let, je pobežnil iz šole in očetove hiše v Jowi, priključil se je neki karavani pijonirjev in je bil tako eden izmed prvih, ki so videli rasti kladare naseleljencev po pobočjih Withe Mountain. Toda prav nič se mu ni ljubilo ukvarjati se s poljedelstvom, ali ovčerejo in še manj, da bi se posvetil brigam domačega ognjišča, tako je že dvajset let živel sam v gozdovih, in le redko kdaj je prišel v Pino, Show Down ali Snowdrop na obisk. Četudi je živel življenje gozdovnika, pa s tem še ni rečeno, da mu ni bilo do vaščanov, kajti oni so mu bili blizu in vsepovsod so ga radi videli; toda on je ljubil svobodno življenje in samoto ter lepoto gozda s primitivno, nagonsko strasjo divjaka.

In to noč je slučajno zasledil zaroto proti edinemu izmed vseh poštenih belcev v tej pokrajini, ki ga ni mogel imenovati svojega prijatelja.

»Ta Beasley!« si je rekel. »Beasley — v družbi s Snake Ansonom! ... No, govoril je resnico. Z Auchinclosom je pri kraju. Ubogi starec! Ako ga tudi obvestim — meni ne bo verjel, to je gotovo!«

Razkritje zarote je pomenilo za Daleja, da je moral pohiteti navzdol v Pino.

»Dekle — Helen Rayner — dvajset let«, je razmišljal. »Beasley jo bo pustil odpeljati ... To je — slabše kot pa bi bila smrt!«

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

Nove banske in občinske uprave?

Občinske uprave mest in banovinski sveti se v najkrajšem času izpremenijo. Ker je bil župan s. Malovrh odložen vsled bolezni, je vodil sejo podžupan g. Orožen, ki je podal kratko poročilo o sklepih občinske uprave, nanašajoče se na podelitev podpore, odnosno njihovo povišanje nekaterim prošilcem-revežem. Vse te in druge sklepe je plenum vzel soglasno na znanje ter jih odobril. V imenu uprave je podal poročilo o izvršeni reviziji občinske blagajne s. Jazbec. Poročilo je bilo soglasno sprejeto.

HRASTNIK

Iz občinske seje.

Dne 28. avgusta t. l. se je vršila v občinski posvetovalnici na Dolu seja občinskega odbora. Ker je bil župan s. Malovrh odložen vsled bolezni, je vodil sejo podžupan g. Orožen, ki je podal kratko poročilo o sklepih občinske uprave, nanašajoče se na podelitev podpore, odnosno njihovo povišanje nekaterim prošilcem-revežem. Vse te in druge sklepe je plenum vzel soglasno na znanje ter jih odobril. V imenu uprave je podal poročilo o izvršeni reviziji občinske blagajne s. Jazbec. Poročilo je bilo soglasno sprejeto.

Pri tej priliki je bilo tudi sporočeno, da je g. Logar Drago, ki je doslej vodil začasno poslobo občinske blagajnika, to mesto iz lastne želje nagiba opustiti.

Vodstvo blagajne pa prevzame zopet občinski tajnik g. Podrenik.

Nadalje se je sklepalo o ugovoru TPD proti plačilnemu nalogu uprave za plačilo občinske trošarine za električni tok, in sicer od 1. do 21. aprila t. l. v znesku 12.800 din.

V svojem ugovoru proti plačilnemu nalogu je TPD obširno utemeljila svoje odklonilno stališče, v katerem skuša prikazati z naštevanimi kopice paragrafov to terjatev občine kot protipravno, sklicujoč se na to, da občina za tekoče proračunsko leto ni uvedla trošarine na električni tok, stari proračun pa, da je s 31. marcem letos potekel.

Nasprotno pa pravi uprava občine, da ker je dobila vrnjen proračun od banovine šele 21. aprila in je bil istega dne tudi javno razgrnjen, da veljajo do tega dne tudi vse stare davčine iz prejšnjega proračuna (za leto 38-39). Vsled tega se ugovor TPD kot neutemeljen zavrne. Prav ito velja tudi za Steklarno. V sporu bo odločalo še sresko načelstvo v Laškem.

O gornji zadevi sta izčrpno poročala gg. Orožen in Logar. Zanimivo je pri tem to, da TPD tozadevno ne postopa v vseh občinah enako. Čemu to?

Seja je rešila več prošnji za sprejem v članstvo občine, ker je bilo vsem prošilcem ugodno. Ugodno je bilo rešeno tudi nekaj prošnji za podelitev, oziroma zvišanje občinske podpore. Odklonila se je pa prošilki Dolinšek Al., živeči nekje v inozemstvu.

Določile so se tudi uradne ure za stranke, in sicer sprejema predsednik od 9. do 11. ure dopoldne, tajnik-blagajnik od 9. do 11. ure dopoldne. V nujnih zadevah tudi od 2. do 3. ure popoldne.

Dela na novi rudniški stanovanjski hiši se bližajo že svojemu koncu. Rudarji že težko pričakujejo dneva vselitve, saj so stanovanja, posebno nekateri tudi res nujno potrebni. Ker bodo stanovanja v omenjeni hiši veljala kot najboljše rudni stanovanja, bo reflektantov seveda dosti več kot stanovanj. Upati pa je, da TPD stavbnega programa za židavo stanovanjskih hiš s tem še ni zaključila, kajti še bo ostalo nekaj »lukenj«, ki niso več sposobne za stanovanje.

LAŠKO

Kake nepravilike doživljajo naši? Neki obrtnik je občini v dveh letih plačal 440 din preveč na vodarini, ker mu uprava ni nikdar izstavila spiska, kdo je vodarine oproščen in za koliko. Prav tako je nek obrtnik moral plačati pod sedanjim županom 300 din vodarine za eno leto, dočim mu pod dr. Rošem in g. Tropom ni bilo treba plačati niti dinarja vodarine, ker ima številno družino. Mnogi davkoplačevalci zamude vsako leto rok, ko je na razpolago in njim na vpogled občinski proračun in proračun cestnega odbora, iz katerih je razvidno, kam gre njihov denar. Isto je tudi s spiskom davčnih zavezancev, proti kateremu lahko v odrejenem roku ugovarjajo. Radi morebitnih poznejših nevednosti naj se vsi obrtniki in davkoplačevalci pravočasno informirajo o svojih zadevah, da bodo točno obveščeni o vseh dajatvah, ki jih imajo po obstoječih uredbah in zakonih.

Kako je z občinskim redarjem Bl.? Navedeni je že nad 15 let v občinski službi, ima komaj 800 din plače na mesec, pa šestčlansko družino, a še danes ni nastavljen. Tako družina nima jamstva za starostno življenjsko prehrano. Nek gospod na občini izjavlja, da Bl. sploh ne more biti nastavljen, ni pa povedal, iz kakšnega vzroka. Prizadeti ima vse pogoje za nastavitev: 3 in pol leta vojaške službe, je jugoslovanski državljan, slovenske narodnosti, je pismen, popolnoma zdrav, nikdar disciplinirano kaznovan, govori perfektno nemški jezik, je v službi vedno korekten in točen že blizu 16 let. Bivši sluga D., ki ima komaj nad 5 let občinske službe, je bil pod sedanjimi gospodari takoj nastavljen kot zvičanec z mesečno plačo 1250 din, njegov službeni tovariš samec C. pa ima mesečnih 1000 din, ki še niti dve leti ni v službi. Po teh primerih in gornjih pogojih je Bl. upravičen zahtevati službeno nastavitev po občinski pragmatiki.

Velikega ruskega pisatelja Maksima Gorkgega roman »Karamora« v slovenskem prevodu dobe letos člani »Can-karjeve družbe«.

Veliko zborovanje zaupnikov socialističnega gibanja v Mariboru

se je vršilo v nedeljo, dne 3. septembra v Gamrinovi dvorani. Na zborovanje so prišli tudi socialistični zaupniki iz Mežiške doline, iz Crne, Prevalj, potem iz Ptujja ter Slovenske Bistrice. Zastopana je bila vsa najbližja okolica. Mnogo pa se jih je opravičilo, ker so med tem bili vpoklicani.

Zborovanje je začel s. Eržen, omenjajoč, da je bilo posvetovanje socialističnih zaupnikov nujno iz dveh razlogov: v zvezi s hrvatskim sporazumom in pričetkom krvavih vojnih zapletov v Evropi. Socialistično gibanje ima in mora imeti svoje poglede na razvoj dogodkov, kakor ima tudi svoje zahteve. Naglasil je željo, da bi se naj vsi vpoklicani zaupniki srečno vrnili domov in potem v mirnih časih nadaljevali z bojem za socializem.

Kot prvi je poročal s. Petejan, ki je obrazložil notranjopolitični položaj v državi v zadnjih letih. Razkrinjal je tiste, ki so ta položaj pomagali ustvariti in ga vzdrževali, sedaj pa, ko je poldrug milijon neustrašnih volilcev utrljo pot novim razmeram in hrvatskemu sporazumu, hite zahtevati, da so oni ustvaritelji sporazuma.

Socialistično stališče do sporazuma je očitano v resoluciji, ki je bila predložena in soglasno sprejeta.

Resolucija

Zaupniki socialističnega gibanja v mariborskem okrožju, zbrani na konferenci v Mariboru, dne 3. septembra 1939:

1. Vzamejo na znanje delo in taktiko vodstva gibanja v preteklem letu, z ugotovitvijo, da je socialistično gibanje lojalno in po svojih močeh, ki jih je moglo razviti v izrednih razmerah, podpiralo vsako akcijo, ki je stremela po notranji ureditvi naše države na podlagi demokratičnih svoboščin ter popolne enakopravnosti pred zakoni za vse državljane, kar dokazuje zlasti aktivno sodelovanje z združenjo opozicijo ter naše kandidature na listi dr. Mačka pri volitvah dne 1. decembra 1938;

2. izjavljajo, da smatrajo doseženi sporazum v hrvatskem vprašanju (dasi ni pri sklepanju sodelovala združena opozicija in ni povsem v duhu narodnega sporazuma med združenjo opozicijo in dr. Mačkom) za velik korak naprej k notranji ozdravitvi in demokratizaciji države ter ga iskreno pozdravljajo. Ravno tako pozdravljajo razpust narodne skupščine in senata ter ukinitve zloglasnega zakona o volitvah narodnih poslancev ter napoved, da bodo skoro izdani novi politični zakoni na demokratični podlagi;

3. zahtevajo, da se odredbe sporazuma, ki velja za banovino Hrvatsko, čimprej razširijo na Slovenijo, da se isti volilni zakon, ki je napravljen za Hrvatsko banovino uveljavi tudi za Slovenijo ter izvedejo volitve v banovinski svet istočasno z volitvami v banovini Hrvatski;

4. od osrednje vlade zahtevajo, da čimprej izda nov zakon o tisku, združevanju in zborovanju, o volitvah narodnih poslancev na podlagi splošne, tajne in proporcionalne volilne pravice za vse državljane, brez razlike spola ter okvirni volilni zakon, na istih temeljih, za mestne in podeželske občine;

5. zahtevajo, da se izda zakon proti korupciji in korupcionizmu;

6. a) od g. ministra za socialno politiko in narodno zdravje zahtevajo, da se takoj popra-

vijo vse krivice, storjene od prejšnjih režimov, delavskim socialno političnim ustanovam, da se razpišejo volitve za: delavske zbornice, okrožne urade in borze dela, ter zagotovi popolna svoboda strokovnega delavskega gibanja;

b) da se naredbo o minimalnih mezdah popravi in določi minimalne mezde, ki bodo prilagojene potrebam delavca kot človeka in kulturnega faktorja;

7. od g. ministra za promet zahtevajo, da se železniškim uslužbencem omogoči svoboda kolicije, da se uredijo plače in vrne vse, kar je bilo železničarjem po prejšnjih režimih odvzeto. Posebej pa zahtevajo ukinitve novega pravilnika za železniške delavce, ki je še poslabšal dosedanjí itak mizerni položaj železničarjev-delavcev;

8. da se vsem starim železniškim uslužbencem in ostalim državnim starovpokojenecem da pokojnine, ki bodo enake pokojninam novovpokojenecem;

9. zaupniki socialističnega gibanja izjavljajo, da se bodo v okviru, kakor ga je imela bivša Socialistična stranka Jugoslavije, borili skupno s socialisti v ostalih banovinah za vse prej iznesene zahteve, zlasti pa za uveljavljenje demokratičnih svoboščin po vsej državi;

že v naprej izjavljajo, da bodo z vsjo odločnostjo pobijali vsako namero, da bi se Slovenijo ne organiziralo po vzgledu banovine Hrvatske;

v ta namen bodo podpirali vse grupacije, ki imajo iste cilje kakor mi;

vse delovno ljudstvo v Sloveniji pozivajo, da se strne v okviru našega socialističnega gibanja, ki je in ostane strogo demokratično in za najširše svoboščine vseh državljanov;

vsem pa priporočamo, da postanejo naročniki »Delavske Politike« in ostalega socialističnega tiska.

To resolucijo sklenejo nekvarno sklepom širše konference socialističnih zaupnikov v Sloveniji, katerim bo predložena.

Potem je s. Eržen obrazložil vzroke, ki so dovedli do nove vojne v Evropi.

Ko so po vojni nasprotniki delavskega gibanja razbili socialistične organizacije v Evropi in oslabili vpliv socialističnih množic, je pričelo drugo poglavje povojne zgodovine: pripravljani na novo vojno. To pripravljanje se je vršilo z oboroževanjem, pa tudi z najrazličnejšimi parolami kot boj proti boljševizmu, samoodločba narodov in za življenjski prostor. Dogodki zadnjih tednov nam kažejo, kaj se je skrivalo za temi parolami. Od vseh teh parol je ostala samo ena, ki je poprej seveda nihče ni omenil: imperijalizem. Milijoni delavcev in kmetov, milijoni nedolžnih ljudi bodo krvaveli in umirali. Naša želja je edino ta, da ne bomo prizadeti od vojnih strahot, da nam bo prizanešeno. Parola socialističnega delavstva je in mora biti: Mir, mir in zopet mir! Delo za mir, pa tudi boj za svobodo, demokracijo in socialno enakopravnost, za socializem!

Zaupniki so vzeli poročilo z odobravanjem na znanje.

Ob koncu so se še spomnili umrlega sodr. Tschurtschenthalera, ki so mu zaklicali trikratni slava.

Zborovanje je pokazalo zrelost socialističnega zaupniškega kadra, ki bo tudi za v bodoče ostal forum, ki bo odločal o socialistični politiki in taktiki.

LJUBLJANA

Čuvár pred vhom v pisarne Delavske zbornice zgnil. Novi režim v Delavski zbornici je postavil v predsobi, iz katere se pride v pisarne, posebnega slugo, ki je imel nalogo vršiti strogo kontrolo nad obiski. Vsak, kdor je prišel, se je moral javiti slugi, ki je odločil, ali

sme najavljene-k dotičnemu referentu ali ne, ali pa h komu drugemu, kakor je pač odločil gospod čuvár. Prav tako so se morali javiti temu slugi tudi uradniki, ki so prihajali v službo ali pa odhajali po opravkih. Sedaj je tega čuvarja čez noč zmanjkalo.

MARIBOR

Proslava kraljevega rojstnega dne. V torek, dne 5. septembra bo v našem mestu proslava kraljevega rojstnega dne. Od 19. ure do 20. ure je zbiranje manifestantov za povorko v okolici vojašnice kralja Aleksandra. — Ob 20. uri prične povorka po Aleksandrovi cesti na Glavni trg. Za vključitev posameznih skupin v povorko bodo skrbeli reditelji. Ob 9. uri zvečer bo manifestacija na Glavnem trgu. Naslednjega dne ob 9. uri je slovesen mimohod na Trgu Svobode, s pričetkom mimohoda iz Slovenske ulice v smeri Aleksandrove ceste.

Vojna vihra v Evropi grozi prizadeti tudi naše delavstvo. Iz tekstilnih tovarn, ki so vse odvisne od uvoza preje oz. bombaža se širijo vesti, da primanjkuje surovin za nadaljnje nemoteno obratovanje. Nekateri tovarne so že izdale ukrepe, s katerimi je odpravljeno vsako nadurno delo, ki je bilo doslej običajno. Napovedujejo pa tudi omejitve rednega delovnega časa, ako ne bo rešeno vprašanje dovoza surovin. Za nakup surovin rabimo seveda tuje valute, teh pa ni lahko dobiti. Če poprej je bilo težko za nje, sedaj pa, ko je vsa naša zunanja trgovina namah zastala, je to vprašanje postalo še težje, da ne rečemo nerešljivo, ker bodo tudi druge države zadržale izvoz bombaža.

Cena sladkorja in drugo. Kakor znamo, je izšla uredba, s katero se cena sladkorja zniža za 50 para počenši od 1. septembra. Do tu bi bila stvar popolnoma v redu, toda kakor izgleda sedaj, je bila uredba izdana v nepoznanju dejanskega stanja. Veletrgovci in trgovci na drobno imajo zaenkrat še stare zaloge slad-

korja, za katerega je plačana trošarina po stari tarifi. Ker je zaslužek trgovca pri sladkorju itak minimalen, okrog 3 do največ 5 odstotkov, je seveda nemogoče zahtevati od njega, da bi iz svojega doplačala 50 para pri kilogramu, za kolikor bi se moral sladkor poceniti. Tistega sladkorja, ki je otrošarinen po nižji tarifi pa od nikoder ni, kakor je tudi dejstvo, da sladkorja sploh primanjkuje. Povrh vsega bi bilo treba končno določiti tudi točno ceno sladkorja, saj je znano, da se sladkor prodaja dražje pri nas — radi prevoznine — kot pa v okolici Beograda. Centrala za prodajo sladkorja še zelo slabo funkcioniira, kar je v današnjih časih dvakrat nezaželeno.

Banke praznujejo. Minister za trgovino in industrijo je odredil, da morajo banke praznovati počenši od sobote, dne 2. do vključno 5. septembra. Odredba je bila izdana v petek, dne 1. septembra in objavljena zvečer preko radia. Mnogo ljudi seveda ni vedelo za to odredbo in so se ponekod zbirale grude vlagateljev, ki so hoteli v hranilnico ali banko, pa seveda niso mogli. Navedene dneve je tudi poštna hranilnica zaprta za promet s strankami. Ukrep vlade je v sedanjih izrednih razmerah razumljiv. Najbrž bo izšla uredba, ki bo uredila denarni promet za v bodoče, dokler bo v Evropi divjala vojna.

Policijska naredba za čas vpoklica rezervistov. V času, ko traja vpoklic, je imetniki gostilniških in kavarniških obratov prepovedano vsako točenje in prodajanje alkoholnih pijač rezervistom in njihovim spremljevalcem in jih tudi ne smejo nositi s seboj. Prestopki se

bodo kaznovali. Naredba stopi v veljavo 4. septembra in velja do preklica. — Predstojnik mestne policije: Stanko Kos, s. r.

Zdravniško dežurno službo za nujno zdravniško pomoč ima na praznik Nj. vel. Kralja Petra II. v sredo, dne 6. septembra zdravnik OUZD g. dr. Stanko Pogrujc, Maribor, Tyršova ulica šte. 14-1.

S. Anton Tschurtschentaler. V nedeljo popoldne smo spemili na pobreškem pokopališču k zadnjemu počitku vrliga sodruga Antona Tschurtschentalerja. Pokojni je bil železniški starovpokojenec in ves čas svojega, šola in pomanjkanja polnega življenja, neustrašen in odločen pobornik socialistične ideje. Bil je neumoren agitator in je s svojim zdravim in ostrim humorjem znal spretno razorožiti tudi najbolj podkovane nasprotnike. V ostalem pa je bil dobričina, kot malo takih. Na stara leta je moral gledati za postranskim zaslužkom in si kot nočni čuvaj služiti svoj nadvse grenek kruh. Dasi že smrtno bolan je do pred nekaj tedni še vedno vršil svojo težko in odgovornostno polno službo, kajti s pokojnikom mu ni bilo mogoče izhajati; torej je moral delati do svojega življenjskega konca. Par dni pred svojo smrtjo se je prišel osebno posloviti od svojih prijateljev in znancev. Vedel je, da mu ni več pomoči. Zbral je zadnje sile, da se je privlekel čez prag. Njegove zadnje besede so veljale ideji in pokretu. Umril je, prepričan o zgodovinskem poslanstvu delavskega razreda in o tem, da bo tudi njegovo delo, ki ga je v pokretu vršil z gorečnostjo zavednega proletarca, za uresničenje socializma, rodilo sad. Zgubili smo sodruga, ki ga ne bomo pozabili, kajti sam si je s svojim delom zapisal spomin v naših srcih. Slava njegovemu spominu!

Sodobno izprašenje. Prijatelj našega lista nam piše: Koncem preteklega tedna sem šel v prvih popoldanskih urah skozi Gledališko ulico, mimo naše Talije. Od daleč sem opazil, da so stranska vrata v Talijin hram na stečaj odprta. Istočasno pa sem začul iz notranjosti gledališča udarce, kot da bi kdo mlatil, samo, da je bilo to mlatenje docela neubrano. Ko pridem bližje k vratom, opazim, da se skozi vrata kadi na cesto. Dospevši tik vrat pa me je skoro vrglo nazaj. En sam pogled v notranjost me je prepričal kaj se godi. V gledališču so iztepali prah iz sedežev in ves prostor je bil zavrt v en sam neprodiren oblak prahu, da ni bilo moč videti niti tistih, ki so opravljali to strašno delo. Se na cesti je dušilo človeka, kaj šele tiste, ki so iztepali prašne baržunaste sedeže v notranjosti zgradbe, ki je povrh vsega še brez vsake primerne ventilacije. Prah, ki so ga na ta način iztepili iz mehkih sedežev seveda ni zginitil iz notranjosti gledališča, ampak se je vsedel na stene in strop, na železni zastor na odru in ostale zavese, pa tudi nazaj na »očiščene« sedeže. To ni nobeno izprašenje, ampak samo prenašanje prahu z enega predmeta na drugega. Ne vem, ali so iztepali imeli plinske maske ali ne, vsekakor pa je tako iztepanje prahu nekaj nemogočega in proti vsem zdravstvenim predpisom. V tak zaprašen prostor vendar ne more nihče vabiti gledalcev, ali pa zahtevati od gledališkega osebja, da v takem prostoru poje. Saj so vse stene prepleškane s prahom in vsak najmanjši prepil dvigne z vsemi mogočimi bacili prenašeni prah in z njim napolni zrak, ki ga potem ljudje vdihavajo. Kako zdravo mora biti to za človeka, ki napenja svoja pljuča pri petju ali govorjenju. Ali res ni mogoče dobiti aparata za izprašenje?

„Delavska Politika“ ne dobiva nobenih subvencij, zato povarnaj naložnino takoj!

ČRNA PRI PREVALJAH

Avtobusne cene pri nas in drugod. Nedavno sem se vozil s svojima dvema otrokoma po Logarski dolini od hotela sester Logar in do Strugarja, zelo sem se začudil, ko sem pri izstopu zvedel, da plačam za vožnjo samo din 8. Vajen tukajšnje »nizke voznine« v avtobusu, sem bil računal, da bom plačal najmanj din 27. Prevoznik je seveda računal samo za mene, otrokoma pa kljub starosti 7 in 10 let ni bil zaračunal voznine. Navedena progá je razmeroma enako dolga kot naša Črna—Prevalje, velike razlike ni. Čeprav ima naše avtobusno podjetje več izdatkov, ker je privatno, medtem ko je avtobusno podjetje v Logarski dolini v Savinjski dolini mestno, vendar ni toliko razlike. Na progí Prevalje—Črna so cene ravno iste, kot so bile pred 10. in 15. leti, ko so bile ceste še skrajno slabe Takrat se je seveda vozilo na bencin in povrh sta bila še po dva konkurenta. Sedaj je pa imenovana cesta lepa, avtopodjetnik brez konkurenta in vozi se na nafto, ki je polovico cenejša od bencina. Svojičas so že posredovala nekatera društva, občina, in še druge ustanove radi znižanja voznine z ozirom na tuje, ki se zgrajajo radi previsoke prevoznine, seveda zaman. Tudi slabo plačano delavstvo si navadno ne more privoščiti vožnje in mora peš, če hoče kamorkoli, saj stane voznina iz Črne do Prevalj dim 18, povratna pa din 32, in to mnogo presega delavčovo dnnio. Iz Koprivne pridejo peš po 2 in 3 ure daleč in to po zelo slabi cesti in če mu ne gre račun ven, pa še enkrat peš 3 ali celo 4 ure do Prevalj. Ako tukajšnji avtopodjetnik ne bo sprevedel potrebe, da bi voznino znižal, se bo treba obrniti pač na tisto in stanico, ki bo imela bolj odločilno besedo. — Potnik-delavec.

Uvedba nakaznic za življenske potrebščine v Nemčiji

Nemška vlada je izdala za veljavnostjo od 28. avgusta dalje nakaznice za najvažnejše življenske potrebščine. Vsak nemški državljan ima na podlagi take izkaznice za odrezki pravice, da dobi: Mesa, mesnih izdelkov ali mesnih konzerv 700 gramov na teden; mlečnih izdelkov: surovega masla, sira, olja, masti 60 gramov dnevno; marmelade 110 gramov tedensko ali pa 55 gramov sladkorja; fine moke 150 gramov tedensko; kave ali kavinega nadomestka 32 gramov ali osminko funta (1 funt je pol kilograma) na teden; petino litra mleka na dan, za otroke pod 6. leti in doječe matere se zviša porcija na pol litra dnevno; težaki imajo pravico do 1150 gramov mesa na teden več; mila dobi vsak po 150 gramov na štiri tedne. V proglasu je bilo rečeno, da se dobi kakao,

kruh, moka in krompir brez nakaznice, tako tudi jajca, ki jih pa itak ni dobiti, ampak samo nadomestek tkzv. Milei. Toda nakaznice, ki so bile izdane imajo te-le odrezke: po štiri odrezke za premog, milo, sladkor in marmelado, kavo, čaj ali nadomestke, mleko in ostale življenske potrebščine, osem odrezkov za mlečne izdelke, kot olje in mast, dvanajst odrezkov za meso in klobase, potem pa tudi po štiri odrezke za jajca, krompir, rezance in testenine, ter osem odrezkov za kruh in moko. Na podlagi teh nakaznic je mogoče sklepati, da bo uvedeno racioniranje tudi za ostale življenske potrebščine, za katere 27. avgusta še ni bilo odrejeno. Nemška uradna poročila trdijo, da ima Nemčija 8,6 milijonov ton žita, kolikor zadostuje za dobo enega leta.

Oprostilna sodba v procesu proti dr. Senčarju

in tovarišem v zvezi s konkurzom Ilirske rudarske družbe.

V procesu proti notarju dr. Senčarju in tovarišem iz Prevalj, ki jih je celjsko državno tožilstvo obtožilo oškodovanja konkurznih upnikov Ilirske rudarske družbe, je bila izrečena oprostilna sodba. Sodišče je ugotovilo, da ni podlage za obtožbo. Izrečno je ugotovilo, da nima nobene vrednosti izjava obdolženega Kralja, ki jo je podpisal v pisarni advokata dr. Pihlerja v Mariboru. Kralj je namreč to izjavo podpisal, ker se mu je reklo, da ako jo podpisuje, potem se ne bo proti njemu vložila milionska tožba.

Sodišče je ugotovilo, da je bila cenitev pravilna. Cenilec, ki ga je navedel zasebni udeleženec Flaschberger, je podal zelo obsbno poročilo. Da se prepričajo, kako je cenilec Lečnik prišel do teh svojih cenitev in računov, je sodišče zahtevalo od njega, naj posamezne postavke še enkrat izračuna na razpravi.

PREVALJE

Politične novosti, ki zanimajo širši svet lahko javimo tudi iz našega kraja. Pri decembrskih volitvah se je zlasti mnogo trudil v naši dolini tukajšnji advokat dr. Emil Stefanovič, privržen z dušo in telesom g. dr. Milana Stojadinoviča in slovenskemu delu JRZ, ter agital za zmago oficijelnega JRZ kandidata. Toda g. doktor, ki je nekoč igral veliko vlogo v Trbovljah, v ondnotnem delavskem gibanju, predno je presedlal v radikale, je pri nas slabe sreče. Nedavno se je vršila sreska konferenca JRZ za dravograjski srez. Gospod dr. Stefanovič, ki je doslej stal takorekoč na čelu tega odbora, je pri tej konferenci čudovito odrezal. Ko je prišlo do sestave liste, se njegovo ime sploh ni več imenovalo in je čez noč postal iz močnega gospoda navaden vojak.

Zadeva z Ilirsko premogovno družbo, ki se je obravnavala te dni v Celju pred ondnotnim okrožnim sodiščem je vzbudila veliko zanimanje med tukajšnjim prebivalstvom, ker so domačinom poznani tako zasebni tožitelji g. Flaschberger, kakor tudi obtoženci z notarjem g. dr. Senčarjem na čelu. Poznamo pa tudi ozadje tega procesa, ki se je kahal pri nas pod prav posebnimi okoliščinami. Sedaj je senzacija konec, in verjetno je, da bodo počasi prišle na dan podrobnosti, v kolikor že niso ugotovljene v razsodbi okrožnega sodišča.

PTUJ

TOVARNA GALANTERIJSKEGA USNJA
PIRICH USTAVILA OBRAT

Tovarna za izdelavo galanterijskega usnja, Pirich, je objavila svojemu delavstvu: »Radi vojaških ukrepov v raznih državah je postal izvoz galanterijskega usnja v inozemstvo popolnoma nemogoč in sem radi tega primoran ustaviti obratovanje v tovarni. V sled tega sem danes odpovedal službo celotnemu ženskem osebju in vsem moškim, ki niso poročeni in ki

imajo možnost, da se sami vzdržujejo. Odpovedni rok je 14 dni.«

Prizadetihi je 24 delavcev in delavk, ki so ostali brez posla.

Borzo dela pozivamo, da priskoči brezposelnim na pomoč na ta način, da jim nemudoma odobri podporo, da ne bodo na njo čakali, kot so že enkrat, cela dva meseca.

Izvoz perutnine je docela ustavljen — 30 delavk na cesti. Tvrška Reinhardt v Ptuj, ki se peča z izvozom perutnine v Nemčijo in Anglijo je vsled vojnih dogodkov moral ustaviti svoj obrat, ker je vsak izvoz nemogoč. Vsled tega je prizadetih 30 delavk, ki so prejele odpoved.

Usoda velike nemške ladje za prevoz potnikov »Bremen«. Največja nemška ladja za prevoz potnikov v Zedinjene države, je dne 28. avgusta t. l. priplula v newyorško pristanišče. Pisarna nemškega Lloydja je obvestila ameriške oblasti, da bo parnik v 24. urah krenil zopet na pot, toda ne da bi vzlet potnike s seboj. Ladjo je torej zatekla vojna napoved Anglije nekje na Atlantskem oceanu in skoraj gotovo ne bo mogla skozi angleško blokado domov.

Kako je v Angliji urejeno radi denarja? — Angleška vlada je izdala uredbo, glasom katere imajo državljani, ki bodo primorani zapustiti mesta oz. naselja, pravico, da dvignejo ob proglasitvi izpraznitve prvi mesec po 3 do 12 funtov sterlingov, nadalje pa po 3 do 30 funtov. Angleška narodna banka ima svoj zlati zaklad razdeljen po vseh deželah svojega imperija. V Kanadi sami je naloženih okrog 60 milijonov zlatih funtov.

Solski otroci in vojna. Na Angleškem je bila dne 28. avgusta poskusna izpraznitev šol. Solski otroci so nastopili na sportnih prostorih. Vsak izmed njih je imel namesto mape v rokah plinsko masko, v torbi pa namesto knjig po eno rezervno obleko. — Tako je 20. stolletje!

Delavski pravni svetovalec

Pravica do nezakonskega otroka (Rdeči breg)

Vprašanje: Imam nezakonskega otroka, ki sem ga imel 8 let pri sebi. Sedaj pa zahteva nezakonska mati nenkrat, da izročim otroka njej. Ali mi ga lahko odvzame?

Odgovor: O tem, kdo bo imel otroka v bodoče, bo odločilo sodišče. Prvenstveno pravico do vzgoje nezakonskega otroka ima mati. Oče more otroka dobiti le, ako bi bila vzgoja otroka pri materi v nevarnosti. Ker pa je bil otrok pri Vas že osem let, ga bo morda sodišče že iz tega razloga še naprej pustilo Vam.

Nezakonski otrok (Rdeči breg)

Vprašanje: Nezakonski otrok, kateremu sem varuh, je bil doslej pri meni. Sedaj pa ga je mati odvzela. Ali bi lahko dobil otroka jaz nazaj?

Odgovor: Kot varuh nimate nikakih pravic do vzgoje otroka in zato tudi otrok ne more ostati pri Vas, če se mati temu protivi.

Povračilo vzdrževalnih stroškov za otroka (Hrastnik)

Vprašanje: Nekega otroka imam v oskrbi že od rane mladosti. Sedaj, ko je otroku umrla še oče, zahtevajo otrokovi strici, da izročim otroka njim. Od občinske uprave sem prejel nekaj podpore za vzdrževanje otroka. Ali lahko zahtevam povračilo vzdrževalnih stroškov tudi od otrokovih stricov?

Odgovor: Ker so po zakonu le stariši in če so ti že umrli, njihovi stariši dolžni vzdrževati otroka, ne morete zahtevati povračila vzdrževalnih stroškov od stricov.

Terjatev za hrano in stanovanje (Slovenska Bistrica)

Vprašanje: V letu 1935 sem bil nakupovalec pri neki tvrdki. Nekaj časa sem tudi opravljal nadzorstvo v obratu tvrdke same in mi je tvrd-

ka obljubila, da mi bo za ta čas plačala hrano in stanovanje. Tega ni storila in terja sedaj moj bivši stanodajalec plačilo od mene. Ali mu ni dolžna plačati tvrdka in ali ni zahtevek zastaran?

Odgovor: Tvrška je odgovorna za plačilo z ozirom na sklenjeni dogovor le napram Vam, ne pa napram Vašemu stanodajalcu. Zahteva Vašega stanodajalca je zastarana, ako so minila že več kot tri leta in če je Vaš stanodajalec gostilničar, odnosno sploh oseba, ki se bavi z oddajanjem stanovanja in hrane drugim. Pa tudi Vaš zahtevek proti delodajalcu je zastaran, če so minila od takrat že tri leta.

Plačan zastaran dolg (Štore)

Vprašanje: V manufakturni trgovini sem se leta 1932 zadolžil za 200 din, katere pa mi je potem tovarna odtegnila. Od takrat me nihče ni več terjal, danes pa zahteva trgovec kar 400 din in grozi z odtegljaji. Potrdil o odtegljajih v tovarni nimam več.

Odgovor: Če dolga v letu 1932 niste več obljubili plačati, ali v tem času niste nihesar več plačali na račun tega dolga, ali sploh kakorkoli v zadnjih treh letih dolga niste priznali, je dolg že zastaran in Vas trgovec že radi tega ne more terjati, oziroma tožiti. Ako pa so Vam celo odtegnili v tovarni, bodo to v tovarni gotovo imeli zaznamovano in boste lahko na ta način dokazali, da je dolg plačan. V tem slučaju je trgovec celo kaznjiv, če zahteva še enkratno plačilo poravnane dolga. Pa četudi bi dolg še obstojal, lahko zahteva trgovec preko temeljnega dolga kvečjemu letne 6-odstotne obresti. Kako pride trgovec od 200 na 400 din, Vam naj torej razložijo.

Poklicna žena v zakonu.

Tok časa je prinesel s seboj, da je danes manj onih zakonov, kjer je žena možu samo gospodinja, da je sedaj že večina žen zaposlena v kakšnem poklicu in opravlja gospodinjstvo še poleg ostalega svojega dela. Mnogo ljudi, zlasti moški, se še do sedaj niso sprijaznili s tem pojavom in mu pripisujejo glavno krivdo na tem, da zakon in družinsko življenje hira in peša. Res je, da je v onih zakonih, kjer je žena samo gospodinja, lahko udobnost, red in snaga mnogo večja, seveda samo, če je žena kot gospodinja na svojem mestu. Rado pa se zgodi v takih zakonih, da enolično gospodinsko delo otopi ženino miselnost, tako da potem ni več sposobna slediti možu in razumevati njegove korake. Včasih pride v takih zakonih polagoma tako daleč, da zmanjka vsaka izmenjava misli in živita potem mož in žena drug ob drugem kakor dva tučja. To prepričiti je v takih zakonih glavna naloga obeh zakonskih drugov.

Pri poklicnih ženah lahko opazimo, da poklic ni nobena ovira pri zgraditvi srečnega zakona. Včasih združi ženo poklic še tesneje z možem, ako sta namreč mož in žena v produktivski skupnosti, kakor je to slučaj v kmetijstvu, pri trgovcih in obrtnikih. V takih primerih je za zakonsko skupnost dana prav trdna podlaga, kajti oba zakonca vežejo skupne poklicne skrbi, njuno zanimanje je usmerjeno na iste cilje in zato lahko vedno znova opazujemo, da so te vrste zakoni kljub zunanjim težavam in neprilikam navadno prav srečni. Še pogostejši pa je slučaj, da ima delovna žena drug poklic, oziroma drugo delo kakor njen mož, tako da ne vežejo zakonskih drugov skupni delovni interesi, ampak je zakon samo erotična in seksualna vez med dvema osebam različnih spolov. Pri dobri volji obeh nudijo tudi deljeni poklici prav dobro podlago za srečen zakon, saj lahko nadomesti obojestransko izmenjavanje misli o različnih poklicnih zadevah manjkajočo delovno skupnost. Vsekakor pa ni lahka naloga poklicne žene v zakonu, saj terjta življenje od nje, da bi naj bila cel človek na treh ali še več poljih, v poklicu, v gospodinjstvu, kot žena in kot mati istočasno. Vsaka žena tega seveda ne zmore, a vsaka se mora potruditi, da bo povsod vsaj zadovoljivo, če že ne odlično na svojem mestu.

Kupovanje na obroke.

Obroki so takorekoč simbol našega časa in sedanje gospodarske krize. Nešteto je nesolidnih ljudi, ki kupujejo vse potrebščine načeloma samo na obroke z namenom, da ne bodo obrokov nikoli plačali in se tolažijo s tem, da jih trgovec ne bo tožil, ker bi lahko še sam plačeval sodne stroške. Po drugi strani pa je tudi nešteto ljudi, ki zaslužijo premalo za potrebe svoje družine, pa se smatrajo zato nekako prisiljene, da kupujejo na obroke vse ono, kar so do sedaj sproti plačevali. Taki ljudje si torej hočejo z obroki umetno podaljšati dosedanj življenjski način. Najslabši pa so obroki za one ljudi, ki ne znajo gospodariti. ki kupujejo na obroke vse polno nepotrebnih predmetov, pa jim potem tako obročno plačevanje občutno obremenjuje proračun, dokler niso prezadolženi. Zato ne smemo pozabiti, da

Na Holandskem je bilo proglašeno obsedno stanje.

Za šolo Šolske torbe, aktovke, nahrbtnike k.d. priporoča

Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta 13

Za začetek šole

Potrebno obleko, obutev, perilo, nahrbtnike, aktovke, telovadne potrebščine itd. nudi najugodnejše

Jakob Lah, Maribor
Glavni trg štev. 2

Konzumno društvo za Mežiško dolino reg. z. z o. z. v Prevaljah

Poštni predal štev. 3.
Telefon interurban št. 5.

Poštni ček, račun 12.048.
Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih zadrugnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo 100.— din.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešite v!

Kotiček sadružic

nam ustvarja obročno plačevanje sicer res udobno sedanjost, a da moramo s pravilnim štedenjem skrbeti tudi za bodočnost.

Treba se je takoj spočeta naučiti teške umetnosti, omejitvi smotreno svoje izdatke in živeti takoj od vsega početka z razpoložljivimi dohodki. Ako lahko štedimo nazaj, kakor to delamo pri obrokih, lahko štedimo tudi v naprej. Zlasti ne bi smeli kupovati na obroke onih malih vsakdanjih reči, katere rabimo sproti. Pri večjih rečeh pa res včasih ne gre brez obrokov, posebno če vemo, da se bo doletni predmet dobro obrestoval, kakor na primer šivilji šivalni stroj ali učiteljici glasbe klavir. Zato ima kupovanje na obroke tudi včasih svojo dobro stran. Ako se na primer hočeta dva mlada človeka poročiti, pa nimata denarja, da bi si nabavila najnujnejše, je brez dvoma pametneje, če si najpotrebnejše nabavita na obroke, kakor pa da odlagata s poroko in podaljšujeta ono dobo, ko sta brez tople domačnosti.

Prigrizek pred spanjem.

Večina ljudi spi bolje s praznim želodcem. Dobe se pa tudi taki ljudje, ki težko zaspijo s praznim želodcem in potem tudi mnogo slabše spijo. Zato je tudi prazen želodec lahko vzrok nespečnosti prav tako kakor po drugi strani preobremenjen. Pogosto se zgodi, da kdo zgodaj večerja, nato pa gre z doma in se vrne že spet pošteno lačen, a mora s kruščim želodcem v posteljo. V takem slučaju zelo dobro delo majhen prigrizek pred spanjem, ki ne obremeni želodca, a ga vseeno potolaži. Če gre mož zvečer z doma, bo nadvse vesel, če ga bo čakal pri vrnitvi na kuhinjski mizi majhen, lično pripravljen prigrizek, ki se bo seveda ravnal po denarnih zmognostih. Za ženo mu postavi na mizo poleti skledico kompota, čašico mleka, kozarec sadjevca ali malinovca, zraven pa kak obložen kruhek, nekaj keksov ali kaj sličnega. Pozimi pa mu bo najboljše teknila čašica vročega lipovega čaja, ki mu bo pregnala žejo in mraz.

Malinova marmelada.

Letos imamo dobro letino malin in zato opozarjam gospodinjje še enkrat na malinovo marmelado, ki je ena najfinejših marmelad in je tudi delavskim gospodinjam še najlažje dosegljiva, ker si lahko maline same naberejo. Maline stlačimo v brozgo, pristavimo k ognju in pustimo enkrat zavreti. Nato jih pretlačimo skozi gsto sito, ki obdrži seme. Zmes pristavimo spet k zmernem ognju in pustimo vreti toliko časa, da se precej zgosti. Ni pa treba, da je popolnoma gsta, ker se tudi potem v kozarcih še zgosti. Tik preden odstavimo, dodamo sladkor in sicer vsaj pol kg sladkorja na kg meze. Še vročo mezo napolnimo v kozarce in pustimo kozarce ohladiti odprte, da se napravi na vrhu kožica. Potem zavežemo in spravimo.

Ravno zato, ker je malinova marmelada precej tekoča, jo lahko s pridom mešamo z drugim sadjem, ki nima tako finega okusa, a je bolj gsto. Zelo dobra je mešanica malin in breskev, malin in hrušk, malin in kutin. Zelo dobro, a pri nas neobičajno marmelado dobimo, če zmešamo maline in rumeno korenje.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebniinah in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za doto mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA